

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (viies koda)

16. veebruar 2017¹

Eelotsusetaotlus — Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala — Piirid, varjupaik ja sisseränne —
Dublini süsteem — Määrus (EL) nr 604/2013 — Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 4 —
Ebainimlik või alandav kohtlemine — Raskesti haige varjupaigataotleja üleandmine tema taotluse
läbivaatamise eest vastutavale liikmesriigile — Piisava aluse puudumine selleks, et arvata, et selles
liikmesriigis esinevad tõendatud süsteemsed vead — Liikmesriigi kohustused enne
üleandmise teostamist

Kohtuasjas C-578/16 PPU,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Vrhovno sodišče (Sloveenia kõrgeim kohus) 28. oktoobri
2016. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 21. novembril 2016,
menetluses

C. K.,

H. F.,

A. S.

versus

Sloveenia Vabariik,

EUROOPA KOHUS (viies koda),

koosseisus: koja president J. L. da Cruz Vilaça (ettekandja), kohtunikud M. Berger, A. Borg Barthet,
E. Levits ja F. Biltgen,

kohtujurist: E. Tanchev,

kohtusekretär: ametnik M. Aleksejev,

arvestades eelotsusetaotluse esitanud kohtu 28. oktoobri 2016. aasta taotlust, mis saabus Euroopa
Kohtusse 21. novembril 2016, lahendada eelotsusetaotlus Euroopa Kohtu kodukorra artikli 107 alusel
kiirmenetluses,

arvestades viienda koja 1. detsembri 2016. aasta otsust see taotlus rahuldada,

arvestades kirjalikus menetluses ja 23. jaanuari 2017. aasta kohtuistungil esitatut,

¹ — * Kohtumenetluse keel: sloveeni.

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- C. K., H. F. ja A. S., esindajad: Z. Kojić, hiljem *svetovalca za begunce* M. Nabergoj,
- Sloveenia valitsus, esindajad: N. Pintar Gosenca ja A. Vran,
- Itaalia valitsus, esindaja: G. Palmieri, keda abistas *avvocato dello Stato* L. Cordì,
- Ühendkuningriigi valitsus, esindaja: C. Crane, keda abistas *barrister* D. Blundell,
- Euroopa Komisjon, esindajad: M. Condou-Durande ja M. Žebre,

olles 9. veebruari 2017. aasta kohtuistungil ära kuulunud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab seda, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta määruse (EL) nr 604/2013, millega kehtestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku esitatud rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest (ELT 2013, L 180, lk 31; edaspidi „Dublini III määrus“), artikli 3 lõiget 2 ja artikli 17 lõiget 1, ELTL artiklit 267 ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artiklit 4.
- 2 Taotlus on esitatud C. K., H. F. ja nende lapse A. S. ning Republika Slovenija (Sloveenia Vabariik), mida esindab Sloveenia siseminister, vahelises kohtuvaidluses, mille ese on nende isikute üleandmine Horvaatialle, mis on Dublini III määruse sätete kohaselt nende rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest vastutav liikmesriik.

Õiguslik raamistik

Rahvusvaheline õigus

Genfi konventsioon

- 3 Genfis 28. juulil 1951 alla kirjutatud pagulasseisundi konventsiooni (*Recueil des traités des Nations unies*, 189. kd, lk 150, nr 2545 (1954), täiendatud 31. jaanuaril 1967 New Yorgis sõlmitud pagulasseisundi protokolliga) (edaspidi „Genfi konventsioon“) artikli 33 „Välja- või tagasisaatmise lubamatus (*refoulement*)“ lõikes 1 on ette nähtud:

„Osalisriik ei saada pagulast oma territooriumilt välja ega tagasi (*refouler*) mis tahes viisil selle territooriumi piiridele, kus tema elu või vabadus on ohus mingisse rassi, rahvusesse või usku või sotsiaalsesse gruppi kuulumise või poliitiliste veendumuste tõttu.“

EIÕK

- 4 Roomas 4. novembril 1950 allkirjastatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (edaspidi „EIÕK“) artiklis 3 „Piinamise keelamine“ on ette nähtud:

„Kedagi ei või piinata ega ebainimlikult või alandavalt kohelda ega karistada.“

Liidu õigus

Harta

- 5 Harta artikli 1 „Inimväärikus“ kohaselt:

„Inimväärikus on puutumatu. Seda tuleb austada ja kaitsta.“

- 6 Harta artiklis 4 „Piinamise ning ebainimliku või alandava kohtlemise või karistamise keeld“ on sätestatud:

„Kedagi ei tohi piinata ega ebainimlikult või alandavalt kohelda ega karistada.“

- 7 Harta artikli 19 „Kaitse tagasisaatmise, väljasaatmise või väljaandmise korral“ lõikes 2 on ette nähtud:

„Kedagi ei tohi tagasi saata, välja saata või välja anda riiki, kus teda tõsiselt ohustab surmanuhtlus, piinamine või muu ebainimlik või alandav kohtlemine või karistus.“

- 8 Harta artikli 51 „Reguleerimisala“ lõikes 1 on sätestatud:

„Harta sätted on subsidiaarsuse põhimõtet arvesse võttes ette nähtud liidu institutsioonidele, organitele ja asutustele ning liikmesriikidele üksnes liidu õiguse kohaldamise korral. Seepärast austavad nad õigusi, järgivad põhimõtteid ning edendavad nende kohaldamist oma asjaomase pädevuse kohaselt, võttes arvesse liidule aluslepingute muudes osades antud volituste piire.“

- 9 Harta artikli 52 „Õiguste ja põhimõtete ulatus ja tõlgendamine“ lõikes 3 on sätestatud:

„Hartas sisalduvate selliste õiguste tähendus ja ulatus, mis vastavad [EIÖK-ga] tagatud õigustele, on samad, mis neile nimetatud konventsiooniga ette on nähtud. See säte ei takista liidu õiguses ulatuslikuma kaitse kehtestamist.“

Dublini III määrus

- 10 19. juulil 2013 jõustunud Dublini III määrus asendas alates 1. jaanuarist 2014 nõukogu 18. veebruari 2003. aasta määruse (EÜ) nr 343/2003, millega kehtestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku esitatud varjupaigataotluse läbivaatamise eest (EÜT 2003, L 50, lk 1; ELT eriväljaanne 19/06, lk 109, edaspidi „Dublini II määrus“).

- 11 Dublini III määruse põhjendused 4, 5, 9, 32 ja 39 on sõnastatud järgmiselt:

„(4) Tampere kohtumise järeldustes tõdetakse ka, et Euroopa ühine varjupaigasüsteem peaks lühiajaliselt hõlmama selget ja toimivat menetlust varjupaigataotluse läbivaatamise eest vastutava liikmesriigi määramiseks.

(5) Selline menetlus peaks põhinema liikmesriikide ja asjaomaste isikute seisukohast erapooletutel ja õiglastel alustel. Eelkõige peaks see võimaldama kiiresti määrata vastutav liikmesriik, et tagada tegelik juurdepääs rahvusvahelise kaitse andmise menetlusele ja mitte seada ohtu rahvusvahelise kaitse taotluste kiire menetlemise eesmärgi.

[...]

(9) Esimese faasi instrumentide rakendamise hindamiste tulemusi arvestades on praeguses etapis asjakohane kinnitada [Dublini II määruse] põhimõtteid, tehes samal ajal kogemuste põhjal vajalikke parandusi, et tõhustada Dublini süsteemi ja selle süsteemi alusel taotlejatele pakutavat kaitset. [...] Tõenditel põhineva läbivaatamise tegemisel tuleks ette näha ulatuslik toimivuskontroll, mis hõlmaks Dublini süsteemi õiguslikku, majanduslikku ja sotsiaalset mõju, sealhulgas selle mõju põhiõigustele.

[...]

(32) Käesoleva määrusega hõlmatud isikute kohtlemisel on liikmesriigid seotud oma kohustustega, mis tulenevad rahvusvahelistest õigusaktidest, sealhulgas Euroopa Inimõiguste Kohtu asjakohasest väljakujunenud kohtupraktikast.

[...]

(39) Käesolevas määruses austatakse põhiõigusi ning järgitakse eeskätt [hartas] tunnustatud põhimõtteid. Eelkõige püütakse käesoleva määrusega tagada harta artikliga 18 tagatud varjupaigaõiguse ja artiklites 1, 4, 7, 24 ja 47 tunnustatud õiguste täielik täitmine. Käesolevat määrust tuleks seetõttu vastavalt kohaldada.“

12 Määruse artiklis 3 „Juurdepääs rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise menetlusele“ on sätestatud:

„1. Liikmesriigid vaatavad läbi selliste kolmanda riigi kodanike või kodakondsuseta isikute rahvusvahelise kaitse taotlused, kes taotlevad rahvusvahelist kaitset mõne liikmesriigi territooriumil, sealhulgas piiril või transiidialal. Taotluse vaatab läbi üks liikmesriik, kelleks on III peatükis sätestatud kriteeriumide kohaselt vastutav liikmesriik.

2. [...]

Kui taotlejat ei ole võimalik üle anda liikmesriigile, kes algselt määrati vastutavaks, sest on piisavalt alust arvata, et selle taotluse läbivaatamise menetluses on süsteemsed vead ning taotlejate vastuvõtutingimused selles liikmesriigis võivad endaga kaasa tuua ebainimliku või alandava kohtlemise [harta] artikli 4 tähenduses, jätkab vastutava liikmesriigi kindlaksmääramise menetlust läbi viiv liikmesriik III peatükis sätestatud kriteeriumide kontrollimist, et teha kindlaks, kas üks järgmistest kriteeriumidest võimaldab määrata mõne muu liikmesriigi vastutavaks liikmesriigiks.

[...]“

13 Dublini III määruse III peatükk sisaldab varjupaigataotluse läbivaatamise eest vastutava liikmesriigi määramise kriteeriume. Selles peatükis sisalduva artikli 12 „Elamisloa või viisa väljaandmine“ lõikes 2 on ette nähtud:

„Kui taotlejal on kehtiv viisa, vastutab rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest viisa välja andnud liikmesriik [...]“

14 Selle määruse artikli 17 „Kaalutusõigust käsitlevad sätted“ lõikes 1 on sätestatud:

„Erandina artikli 3 lõikest 1 võib iga liikmesriik otsustada läbi vaadata rahvusvahelise kaitse taotluse, mille on talle esitanud kolmanda riigi kodanik või kodakondsuseta isik, isegi kui käesolevas määruses sätestatud kriteeriumide kohaselt ei vastuta ta selle läbivaatamise eest.

[...]“

15 Dublini III määruse VI peatükk kannab pealkirja „Vastuvõtmise ja tagasivõtmise menetlus“. Selles sisalduvad muu hulgas määruse artiklid 27, 29, 31 ja 32.

16 Määruse artikli 27 „Õiguskaitsevahendid“ lõikes 1 on sätestatud:

„Taotlejal või muul artikli 18 lõike 1 punktis c või d osutatud isikul on õigus tõhusale õiguskaitsele üleandmisotsuse faktiliste või õiguslike asjaolude vaidlustamise või läbivaatamise kaudu kohtus.“

17 Dublini III määruse VI peatüki VI jagu, mis käsitleb taotlejate üleandmist vastutavale liikmesriigile, sisaldab määruse artiklit 29 „Menetlused ja tähtajad“, milles on ette nähtud:

„1. Palve esitanud liikmesriik annab taotleja või muu artikli 18 lõike 1 punktis c või d osutatud isiku pärast asjaomaste liikmesriikide omavahelist nõupidamist vastutavale liikmesriigile üle kooskõlas oma riigi õigusega esimesel võimalusel ja hiljemalt kuue kuu jooksul ajast, mil teine liikmesriik rahuldab vastuvõtmis- või tagasivõtmispalve või tehti lõplik otsus vaidlustamise või uuesti läbi vaatamise suhtes, kui sellel oli peatav toime vastavalt artikli 27 lõikele 3.

Kui üleandmine vastutavale liikmesriigile viiakse läbi järelevalve all toimuva lahkumisena või saatjaga, tagavad liikmesriigid, et see korraldatakse inimlikult ning põhiõigusi ja inimväärikust täielikult austades.

[...]

2. Kui üleandmine ei toimu kuue kuu jooksul, vabaneb vastutav liikmesriik kohustusest asjaomane isik vastu või tagasi võtta ning vastutus läheb üle palve esitanud liikmesriigile. Nimetatud tähtaega võib pikendada kõige rohkem ühe aastani, kui üleandmist ei saa teostada asjaomase isiku kinnipidamise tõttu, või kõige rohkem 18 kuuni, kui isik on põgenenud.

[...]

4. Komisjon kehtestab rakendusaktide abil ühetaolised tingimused liikmesriikidevaheliseks teabega tutvumiseks ja selle vahetamiseks, eelkõige juhtudel, kui üleandmine on edasi lükatud või see hilineb, üleandmine toimub vaikimisi kokku lepitud tingimustel, alaealiste või ülalpeetavate isikute üleandmisel ning järelevalve all toimival üleandmisel. [...]"

18 Nimetatud VI jao artiklis 31 „Asjakohase teabe vahetamine enne üleandmist“ on sätestatud:

„1. Liikmesriik, kes annab taotleja [...] üle, edastab vastutavale liikmesriigile ainult sellised üleantava isiku isikuandmed, mis on nõuetekohased, asjakohased ja hädavajalikud selleks, et tagada, et vastutava liikmesriigi pädevad asutused saaksid asjaomasele isikule pakkuda piisavat abi kooskõlas siseriikliku õigusega, sealhulgas vältimatut arstiabi, mis on vajalik nimetatud isiku eluliste huvide kaitsmiseks, ning tagada käesoleva määruse ja muude asjakohaste varjupaiga andmist käsitlevate õiguslike vahenditega ette nähtud kaitse ja õiguste järjepidevus. Nimetatud andmed edastatakse vastutavale liikmesriigile mõistliku ajavahemiku jooksul, et tagada, et vastutava liikmesriigi pädevatel asutustel oleks kooskõlas siseriikliku õigusega vajalike meetmete võtmiseks piisavalt aega.

2. Üleandev liikmesriik edastab pädevatele asutustele siseriikliku õigusega kättesaadava teabe ulatuses vastutavale liikmesriigile mis tahes teabe, mida ta peab üleantava isiku õiguste ja koheste erivajaduste kindlustamiseks oluliseks, eelkõige:

a) mis tahes kohesed meetmed, mida vastutav liikmesriik peab võtma, et tagada üleantava isiku erivajaduste asjakohane käsitlemine, sealhulgas mis tahes vältimatu arstiabi;

[...]“

- 19 Dublini III määruse samas jaos sisalduva artikli 32 „Terviseandmete vahetamine enne taotleja üleandmist“ lõikes 1 on ette nähtud:

„Pädevatele asutustele siseriikliku õigusega kättesaadavas ulatuses edastab üleandev liikmesriik vastutavale liikmesriigile teabe üleantava isiku erivajaduste kohta, mis võib erijuhtudel sisaldada teavet üleantava isiku füüsilise ja vaimse tervise kohta, üksnes arstiabi või ravi eesmärgil, eelkõige puudega isikute, eakate, rasedate, alaealiste ning piinamise, vägistamise või muu raske psühholoogilise, füüsilise või seksuaalse vägivalga ohvriks langenud isikute puhul. See teave edastatakse ühise tervisetöendiga, millele on lisatud vajalikud dokumendid. Vastutav liikmesriik tagab, et sellistele erivajadustele pööratakse piisavat tähelepanu, eelkõige juhul, kui taotleja vajab vältimatut arstiabi.

[...]“

Rakendusmäärus

- 20 Komisjoni 2. septembri 2003. aasta määrus (EÜ) nr 1560/2003, millega kehtestatakse üksikasjalikud rakenduseeskirjad määrusele nr 343/2003 (ELT 2003, L 222, lk 3; ELT eriväljaanne 19/06, lk 200), mida on muudetud komisjoni 30. jaanuari 2014. aasta rakendusmäärusega (EL) nr 118/2014 (ELT 2014, L 39, lk 1) (edaspidi „rakendusmäärus“), sisaldab Dublini II määruse rakendussätteid ja nüüd ka Dublini III määruse rakendussätteid.

- 21 Rakendusmääruse III peatükk kannab pealkirja „Üleandmine“. Selles peatükis sisalduvad muu hulgas määruse artiklid 8 ja 9.

- 22 Selle määruse artiklis 8 „Koostöö üleandmiste teostamisel“ on ette nähtud:

„1. Vastutav liikmesriik on kohustatud hoolitsema selle eest, et varjupaigataotleja saaks üle antud esimesel võimalusel ja et tema sissesõitu ei takistataks. See liikmesriik määrab vajaduse korral kindlaks koha oma territooriumil, kuhu varjupaigataotleja viiakse või kus ta pädevatele asutustele üle antakse, võttes arvesse geograafilisi piiranguid ja üleandvale liikmesriigile kättesaadavaid transpordiliike. Mitte mingil juhul ei või nõuda, et saatja saadaks varjupaigataotlejat rahvusvahelise transpordivahendi sihtpunktist kaugemale või et üleandev liikmesriik kataks transpordikulud sellest punktist edasi.

2. Üleandev liikmesriik hoolitseb varjupaigataotleja ja tema saatja transpordi eest ja määrab vastutava liikmesriigiga nõu pidades kindlaks saabumise aja ja vajaduse korral pädevatele asutustele üleandmise üksikasjaliku korra. Vastutav liikmesriik võib nõuda, et talle teatataks saabumisest kolm tööpäeva ette.

3. VI lisas esitatud tüüpvormi kasutatakse vastutavale liikmesriigile selliste andmete saatmiseks, mis on olulised üleantava isiku õiguste ja esmavajaduste tagamise seisukohast. Seda tüüpvormi käsitatakse teatena lõike 2 tähenduses.“

- 23 Sama määruse artikli 9 „Üleandmiste edasilükkamine ja hilinemine“ kohaselt:

„1. Vastutavale liikmesriigile teatatakse viivitamata üleandmise edasilükkamisest, mis tuleneb kas peatava toimega kaebusest või uuesti läbi vaatamisest või füüsilistest põhjustest, nagu varjupaigataotleja halb tervis, või transpordivahendi puudumisest või asjaolust, et varjupaigataotleja hoiab üleandmisest kõrvale.

1.a. Kui üleandmine on edasi lükatud üleandva liikmesriigi taotlusel, peavad üleandev ja vastutav liikmesriik jätkama suhtlemist, et uus üleandmine kooskõlas artikliga 8 korraldataks niipea kui võimalik ja hiljemalt kahe nädala jooksul alates hetkest, mil asutused said teada viivituse või edasilükkamise tinginud asjaolude äralangemisest. Sellisel juhul saadetakse üleandmise eel VI lisas esitatud ajakohastatud tüüpvorm andmete edastamiseks enne üleandmist.

2. Liikmesriik, kes ei saa teostada üleandmist ühel [Dublini III määruse] artikli 29 lõikes 2 sätestatud põhjustest tavapärase kuuekuulise tähtaja jooksul asjaomase isiku vastuvõtmise või tagasivõtmise palve rahuldamisest või kaebuse või uuesti läbivaatamise suhtes tehtud lõplikust otsusest, kui sellel on peatav toime, teatab sellest vastutavale liikmesriigile enne selle tähtaja lõppu. Vastasel juhul jääb vastutus rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise ja muude [Dublini III määruse] kohaste kohustuste täitmise eest palve esitajaks olevale liikmesriigile kooskõlas kõnealuse määruse artikli 29 lõikega 2.

[...]“

- 24 Rakendusmääruse VI ja IX lisa sisaldavad tüüpvorme vastavalt terviseandmete edastamise ja vahetamise kohta enne Dublini III määruse alusel toimuvat taotleja üleandmist.

Vastuvõtutingimuste direktiiv

- 25 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiivi 2013/33/EL, millega sätestatakse rahvusvahelise kaitse taotlejate vastuvõtu nõuded (ELT 2013, L 180, lk 96, edaspidi „vastuvõtutingimuste direktiiv“), eesmärk on selle artikli 1 kohaselt sätestada liikmesriikides rahvusvahelise kaitse taotlejate vastuvõtu nõuded.

- 26 Direktiivi artiklis 17 „Materiaalsete vastuvõtutingimuste ja tervishoiu üldised eeskirjad“ on sätestatud:

„1. Liikmesriigid tagavad, et materiaalsed vastuvõtutingimused on taotlejatele nende rahvusvahelise kaitse taotluse esitamise ajal kättesaadavad.

2. Liikmesriigid tagavad, et materiaalsed vastuvõtutingimused võimaldavad taotlejatele piisava elatustaseme, mis tagab neile toimetuleku ja kaitseb nende füüsilist ja vaimset tervist.

Liikmesriigid tagavad, et kõnealune elatustase vastab kooskõlas artikliga 21 haavatavate isikute eriolukorrale [...].

[...]“

- 27 Direktiivi artikli 18 „Materiaalsete vastuvõtutingimuste pakkumise viisid“ lõikes 3 on ette nähtud:

„Liikmesriigid arvestavad lõike 1 punktides a ja b osutatud ruumides ja majutuskeskustes taotlejate soost ja vanusest tulenevate vajadustega ning haavatavate isikute olukorraga.“

- 28 Vastuvõtutingimuste direktiivi artikli 19 „Tervishoid“ kohaselt:

„1. Liikmesriigid tagavad, et taotlejad saavad vajalikke tervishoiuteenuseid, mis hõlmavad vähemalt vältimatu abi ning haiguste ja raskete vaimsete häirete põhiravi.

2. Liikmesriigid tagavad vastuvõtu erivajadustega taotlejatele vajaliku arsti- või muu abi, sealhulgas vajaduse korral asjakohase vaimse tervise ravi.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 29 Eelotsusetaotlusest, toimiku materjalidest ja Euroopa Kohtus toimunud kohtuistungil esitatud seisukohtadest nähtub, et Süüria Araabia Vabariigi kodanik C. K. ja Egiptuse Araabia Vabariigi kodanik H. F. sisenesid 16. augustil 2015 Euroopa Liidu territooriumile, omades viisat, mille oli õiguspäraselt väljastanud Horvaatia Vabariik. Samuti nähtub, et pärast lühiajalist viibimist selles liikmesriigis ületasid nad võltsitud Kreeka isikutunnistusi kasutades Sloveenia piiri. Seejärel saadeti nad Ljubljana (Sloveenia)

varjupaigataotlejate vastuvõtukeskusesse ja nad mõlemad esitasid Sloveenia Vabariigi siseministeriumile varjupaigataotluse. Nimetatud teabest nähtub veel, et C. K. oli Sloveenia territooriumile sisenedes rase.

- 30 Kuna Sloveenia ametiasutused leidsid, et Dublini III määruse artikli 12 lõike 2 kohaselt vastutas Horvaatia Vabariik põhikohtuasja kaebajate varjupaigataotluse läbivaatamise eest, esitasid nad 28. augustil 2015 sellele liikmesriigile palve nende isikute vastuvõtmiseks. Horvaatia Vabariik vastas 14. septembril 2015 ja tunnistas enda vastutust nende isikute suhtes.
- 31 Arvestades asjaolu, et C. K. rasedus oli juba hilises järgus, jätkas Sloveenia Vabariik Dublini III määruse alusel menetlust alles pärast 20. novembrit 2015, see on päeva, mil põhikohtuasja kaebaja sünnitas lapse A. S. Lapse eest esitati rahvusvahelise kaitse taotlus 27. novembril 2015 ja seda menetleti koos C. K. ja H. F. taotlustega.
- 32 Siseministerium otsustas 20. jaanuaril 2016 keelduda põhikohtuasja kaebajate varjupaigataotluste läbivaatamisest ja anda nad üle Horvaatiale.
- 33 Upravno sodišče (halduskohus, Sloveenia) tühistas 2. märtsil 2016 selle otsuse ja saatis asja uueks läbivaatamiseks, andes pädevatele asutustele juhise, et nad peavad saama Horvaatia Vabariigilt kinnituse selle kohta, et C. K., H. F. ja nende laps saavad selles liikmesriigis vajalikku arstiabi.
- 34 Sloveenia ametiasutused esitasid 30. märtsil 2016 Horvaatia Vabariigile vastava sisuga taotluse. 7. aprillil 2016. aasta vastuses kinnitas nimetatud liikmesriik, et põhikohtuasja kaebajad saavad Horvaatias majutuse, vajaliku arstiabi ja ravi.
- 35 Siseministerium tegi 5. mail 2016 uue otsuse, millega keeldus põhikohtuasja kaebajate varjupaigataotluste läbivaatamisest ja otsustas anda nad üle Horvaatiale.
- 36 Põhikohtuasja kaebajad esitasid selle otsuse peale kaebuse Upravno sodišče (halduskohus). Samuti palusid nad sellel kohtul esialgse õiguskaitse korras peatada selle otsuse täitmise kuni selles asjas lõpliku sisulise kohtuotsuse tegemiseni.
- 37 Oma kaebuses väitsid põhikohtuasja kaebajad eelkõige, et nende üleandmine mõjuks negatiivselt C. K. tervisele, mis võib omakorda mõjutada nende vastsündinud lapse heaolu. Nad esitasid erinevad arstitõendid näitamaks, et C. K. rasedus oli riskirasedus ja alates sünnitusest esinevad tal erinevad psühhiaatrilised probleemid. Psühhiaater on diagnoosinud kaebajal sünnitusjärgse depressiooni ja aeg-ajalt esineva kalduvuse enesetapule. Mitmest arstitõendist nähtub ka, et C. K. halva tervisliku seisundi peamine põhjus on eeskätt tema ebakindel staatus ja sellest tulenev stress. Lisaks võib tema vaimse tervise halvenemine kaasa tuua agressiivse käitumise tema enda ja teiste suhtes ning sellisel juhul vajaks ta ka haiglaravi. Psühhiaatri arvates peaksid C. K. ja tema laps jääma C. K. haigust arvestades Ljubljana vastuvõtukeskusesse, et saada seal arstiabi.
- 38 Upravno sodišče (halduskohus) tühistas 1. juuni 2016. aasta otsusega põhikohtuasja kaebajate üleandmisotsuse. Samal päeval tehtud määrusega peatas kohus ka üleandmisotsuse täitmise kuni asjas lõpliku sisulise kohtuotsuse tegemiseni.
- 39 Selle kohtuotsuse peale esitas siseministerium kaebuse Vrhovno sodišče (Sloveenia kõrgeim kohus). Nimetatud kohus muutis 29. juunil 2016 esimese astme kohtu otsust ning jättis muutmata üleandmisotsuse. Arstiabi kohta, mida C. K. tervisliku seisundi tõttu vajab, märkis kohus, et nähtuvalt Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Pagulaste Ülemvoliniku Ameti (edaspidi „UNHCR“) raportist, mis esitati Sloveenia ametiasutuste palvel, on olukord Horvaatias varjupaigataotlejate vastuvõtmisel hea. Liikmesriigil on nimelt Kutinas (Horvaatia) spetsiaalne majutuskeskus haavatavatele isikutele, kus

varjupaigataotlejatele on tagatud arstiabi keskust regulaarselt külastava arsti poolt ning kriitilises olukorras on võimalik pöörduda kohalikku haiglasse või vajaduse korral ka haiglasse Zagrebis (Horvaatia).

- 40 Põhikohtuasja kaebajate teiste väidete kohta, et Horvaatias pidid nad kannatama neile suunatud rassiliste avalduste ja vägivalda all, leidis Vrhovno sodišče (kõrgeim kohus), et nad ei ole tõendanud piisavat alust arvata, et Horvaatias on taotluse läbivaatamise menetluses süsteemsed vead ning taotlejate vastuvõtutingimused võivad endaga kaasa tuua nende ebainimliku või alandava kohtlemise Dublini III määruse artikli 3 lõike 2 tähenduses. Ei liidu institutsioonid ega ka UNHCR ei ole pidanud olukorda selles liikmesriigis kriitiliseks.
- 41 Vrhovno sodišče (kõrgeim kohus) otsus on jõustunud. Põhikohtuasja kaebajad on siiski esitanud konstitutsioonilise kaebuse Ustavno sodišče (konstitutsioonikohus, Sloveenia).
- 42 Nimetatud kohus otsustas 28. septembril 2016, et käesolevas asjas ei ole küll tõendatud, et Horvaatias on süsteemsed vead varjupaigataotluse läbivaatamise menetluses ja taotlejate vastuvõtutingimustes Dublini III määruse artikli 3 lõike 2 tähenduses. See ei ole aga ainus põhjus, millele põhikohtuasja kaebajad võivad tugineda näitamaks, et sellele liikmesriigile üleandmine kujutab endast reaalset ohtu saada koheldud ebainimlikult või alandavalt.
- 43 Nimelt peavad liikmesriigid vastavalt selle määruse artiklile 32 järgima Genfi konventsiooni artikli 33 lõikest 1, EIÕK artiklist 3 ja Euroopa Inimõiguste Kohtu vastavast praktikast tulenevaid nõudeid. Need nõuded on aga laiemad kui määruse artikli 3 lõikes 2 toodud süsteemsete vigade kriteerium, mis puudutab üksnes olukorda, kus liikmesriigil ei ole võimalik varjupaigataotlejat vastutavale liikmesriigile kuidagi üle anda. Oletades et tegemist ei ole küll selles sättes kirjeldatud olukorraga, kuid varjupaigataotleja üleandmisega teisele liikmesriigile rikutaks neid põhiõigusi, peaksid liikmesriigid kohaldama Dublini III määruse artikli 17 lõikes 1 ette nähtud kaalutusõigust käsitlevat sätet.
- 44 Sellest tuleneb juhul, kui varjupaigataotleja väidab, et tema taotluse läbivaatamise eest vastutav liikmesriik ei ole tema jaoks „turvaline“, pädevatele ametiasutustele ja kohtule kohustus kontrollida kõiki tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtte järgimiseks olulisi asjaolusid, sealhulgas asjaomase isiku tervislikku seisundit. Sellise kontrolli raames peavad ametiasutused võtma arvesse taotleja isiklikku olukorda Sloveenias ja hindama, kas isiku lihtsalt üleandmine oleks iseenesest vastuolus tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõttega.
- 45 Järelikult, kuna põhikohtuasja kaebajad on käesolevas asjas tuginenud sellele, et C. K. uus ümberpaigutamisel võib olla negatiivne mõju tema tervisele, esitades enda väidete kinnitamiseks mitu arstitõendit, ei saanud Vrhovno sodišče (kõrgeim kohus) Ustavno sodišče (konstitutsioonikohus) arvates piirduda olukorra hindamisel Horvaatias üksnes hinnanguga C. K. tervisele, nagu ta käesolevas asjas tegi, vaid oleks pidanud kontrollima ka seda, kas sellele liikmesriigile üleandmine oleks iseenesest kooskõlas EIÕK artikliga 3. Jättes põhikohtuasja kaebajate sellekohased väited ja esitatud tõendid hindamata, rikkus see kohus nende isikutele Sloveenia põhiseaduses antud õigust „seadusest tulenevale ühesugusele kaitsele“. Seetõttu tühistas Ustavno sodišče (konstitutsioonikohus) Vrhovno sodišče (kõrgeim kohus) otsuse ja saatis põhikohtuasja viimasele tagasi uue otsuse tegemiseks kooskõlas konstitutsioonikohtu otsuses toodud seisukohtadega.

46 Tõdedes, et Ustavno sodišče (konstitutsioonikohus) ei ole pöördunud enne 28. septembri 2016. aasta otsuse tegemist eelotsusetaotlusega Euroopa Kohtusse ning tõstatades siiski küsimuse konstitutsioonikohtu otsuses tehtud järelduste kooskõla kohta liidu õigusega, otsustas Vrhovno sodišče (kõrgeim kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas Dublini III määruse artikli 17 lõike 1 kohase kaalutusõigust käsitleva sätte kohaldamisega seotud eeskirjade tõlgendamine kuulub kõnealuse sätte olemust arvesse võttes liikmesriigi viimase astme kohtu pädevusse ja kas need eeskirjad vabastavad kohtu, kelle otsuste peale ei ole võimalik edasi kaevata, kohustusest saata kohtuasi Euroopa Kohtusse ELTL artikli 267 kolmanda lõigu alusel?

Kui vastus esimesele küsimusele on eitav, siis:

2. Kas asjaolude hindamine Dublini III määruse artikli 3 lõike 2 kohaselt (sellises kohtuasjas nagu on eelotsusetaotluse esimeks) on piisav, et vastata harta artikli 4 ja artikli 19 lõike 2 nõuetele koostoimes EIÖK artikliga 3 ja Genfi konventsiooni artikliga 33?

Seoses selle küsimusega:

3. Kas Dublini III määruse artikli 17 lõike 1 tõlgendamisest tuleneb, et liikmesriik on kohustatud kohaldama kaalutusõigust käsitlevat sätet, et tagada tõhus kaitse harta artikli 4 kohaste õiguste rikkumise eest sellistel puhkudel, nagu on käesoleva eelotsusetaotluse ese, ning et kõnealune kohaldamine keelab rahvusvahelise kaitse taotleja üleandmise vastutavale liikmesriigile, kes on tunnistanud end vastutavaks vastavalt kõnealusele määrusele?

Kui vastus kolmandale küsimusele on jaatav, siis:

4. Kas Dublini III määruse artikli 17 lõike 1 kohane kaalutusõigust käsitlev säte võib olla aluseks, mis võimaldab rahvusvahelise kaitse taotlejal või mõnel teisel isikul, kelle puhul on tegemist kõnealuse määruse kohase üleandmismenetlusega, tugineda kõnealuse määruse kohaldamisele, mida pädevad haldusasutused ja liikmesriigi kohtud peavad hindama, või peavad nimetatud haldusasutused ja kohtud kõnealuseid asjaolusid kontrollima omal algatusel?“

Eelotsuse kiirmenetlus

47 Eelotsusetaotluse esitanud kohus esitas taotluse lahendada käesolev eelotsusetaotlus Euroopa Kohtu kodukorra artikli 107 alusel kiirmenetluses.

48 Selle taotluse alusena tõi eelotsusetaotluse esitanud kohus peamiselt esile, et C. K. tervist arvestades tuleb tema staatuse küsimus lahendada võimalikult kiiresti.

49 Esmalt tuleb siinkohal märkida, et käesolev eelotsusetaotlus käsitleb seda, kuidas tõlgendada Dublini III määrust, mis on vastu võetud ELTL artikli 78 lõike 2 punkti e alusel ja nimetatud sätte sisaldub EL toimimise lepingu kolmanda osa V jaotises, mis puudutab vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevat ala. Eelotsusetaotluse võib seega lahendada kiirmenetluses.

50 Teiseks ei ole võimalik käesolevas kohtuasjas välistada, et põhikohtuasja kaebajad võidakse enne tavapärase eelotsusemenetluse lõppu üle anda Horvaatia Vabariigile. Nimelt märkis eelotsusetaotluse esitanud kohus vastuseks Euroopa Kohtu poolt kodukorra artikli 101 lõike 1 alusel selgituste küsimisele, et kui veel esimeses kohtuastmes oli Upravno sodišče (halduskohus) peatanud asjaomaste isikute taotluse alusel neid puudutava üleandmisotsuse täitmise, siis ei takista mitte ükski kohtulik meede selle otsuse täitmist siseriikliku menetluse praeguses etapis.

- 51 Neil asjaoludel otsustas Euroopa Kohtu viies koda 1. detsembril 2016 ettekandja-kohtuniku ettepanekul ja pärast kohtujuristi ärakuulamist rahuldada eelotsusetaotluse esitanud kohtu taotluse lahendada käesolev eelotsusetaotlus kiirmenetluses.

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

- 52 Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas Dublini III määruse artikli 17 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et küsimus selles sättes ette nähtud „kaalutusõigust käsitleva sätte“ kohaldamise kohta liikmesriigi poolt kuulub ainult siseriikliku õiguse kohaldamisalasse ja sõltub asjaomase liikmesriigi konstitutsioonikohtu antud tõlgendusest või on selle puhul tegemist liidu õiguse tõlgendamise küsimusega ETLT artikli 267 tähenduses.
- 53 Selle kohta tuleb meenutada, et Euroopa Kohus on juba otsustanud Dublini II määruse artikli 3 lõikes 2 sisalduva „suveräänsusklausli“ kohta, mille sõnastus langeb peamiselt kokku Dublini III määruse artikli 17 lõikes 1 ette nähtud „kaalutusõigust käsitleva sättega“ ja mille tõlgendust on seega võimalik viimasele üle kanda, et sellega liikmesriikidele antud kaalutusõigus on liidu seadusandja poolt välja töötatud vastutava liikmesriigi kindlaksmääramise süsteemi (edaspidi „Dublini süsteem“) lahutamatu osa. Sellest nähtub, et liikmesriik kohaldab liidu õigust harta artikli 51 lõike 1 tähenduses ka siis, kui ta kasutab seda sätet (vt kohtuotsus, 21.12.2011, N. S. jt, C-411/10 ja C-493/10, EU:C:2011:865, punktid 64–68). Järelikult tuleb Dublini III määruse artikli 17 lõikes 1 ette nähtud „kaalutusõigust käsitleva sätte“ kohaldamisel tõlgendada liidu õigust ETLT artikli 267 tähenduses.
- 54 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esimesele küsimusele vastata, et Dublini III määruse artikli 17 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et küsimus selles sättes ette nähtud „kaalutusõigust käsitleva sätte“ kohaldamise kohta liikmesriigi poolt ei kuulu ainult siseriikliku õiguse kohaldamisalasse ega sõltu asjaomase liikmesriigi konstitutsioonikohtu antud tõlgendusest, vaid tegemist on liidu õiguse tõlgendamise küsimusega ETLT artikli 267 tähenduses.

Teine kuni neljas küsimus

- 55 Teise kuni neljanda küsimusega, mida tuleb uurida koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas harta artiklit 4 tuleb tõlgendada nii, et olukorras, kus sellise varjupaigataotleja üleandmisega, kellel on eriti raske psüühiline või füüsiline haigus, kaasneb reaalne ja tõendatud oht asjaomase isiku tervise tõsiseks ja parandamatuks kahjustamiseks, kujutab see üleandmine endast ebainimlikku ja alandavat kohtlemist mainitud artikli tähenduses. Kui sellele küsimusele vastatakse jaatavalt, küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus, kas asjaomane liikmesriik peab kohaldama selle määruse artikli 17 lõikes 1 ette nähtud „kaalutusõigust käsitlevat sätet“ ning vaatama varjupaigataotleja ise läbi.
- 56 Kõigepealt tuleb meenutada, et Dublini III määruse artikli 3 lõike 1 kohaselt vaatab ükskõik millise liikmesriigi territooriumil kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku esitatud varjupaigataotluse põhimõtteliselt läbi üks liikmesriik, mis on selle määruse III peatükis sätestatud kriteeriumide kohaselt vastutav liikmesriik.
- 57 Dublini süsteem, mille hulka kuulub ka asjaomane määrus, peab, nagu nähtub määruse põhjendustest 4 ja 5, eelkõige võimaldama kiiresti määrata vastutava liikmesriigi, et tagada tegelik juurdepääs rahvusvahelise kaitse andmise menetlusele ja mitte seada ohtu eesmärgi menetleda rahvusvahelise kaitse taotlusi kiiresti.

- 58 Sellises olukorras peab liikmesriik, kus varjupaigataotlus esitati, määruse VI peatükis ette nähtud menetlusi järgides kindlaks määrama taotluse läbivaatamise eest vastutava liikmesriigi, esitama seejärel nimetatud liikmesriigile palve asjaomase taotleja vastuvõtmiseks ning lõpuks, kui palve on rahuldatud, selle isiku asjaomasele liikmesriigile üle andma.
- 59 Sellegipoolest tuleb Euroopa Kohtu järjepideva praktika kohaselt liidu teisese õiguse normide, sealhulgas Dublini III määruse sätete tõlgendamisel ja kohaldamisel järgida hartaga tagatud põhiõigusi (vt analoogia alusel Dublini II määruse kohta kohtuotsus, 21.12.2011, N. S. jt, C-411/10 ja C-493/10, EU:C:2011:865, punktid 77 ja 99). Ebainimliku või alandava karistamise või kohtlemise keeld, mis on ette nähtud harta artiklis 4, on seejuures äärmiselt oluline, kuna see on absoluutne ja otseselt seotud inimväärikuse austamisega, millele viitab harta artikkel 1 (vt selle kohta kohtuotsus, 5.4.2016, Aranyosi ja Căldăraru, C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, punktid 85 ja 86).
- 60 Euroopa Kohus rõhutas aga 21. detsembri 2011. aasta kohtuotsuses N. S. jt (C-411/10 ja C-493/10, EU:C:2011:865, punktid 86–94 ja 106), et varjupaigataotleja üleandmine Dublini süsteemis võib olla teataval asjaoludel vastuolus harta artiklis 4 ette nähtud keeluga. Ta lisas samuti, et varjupaigataotlejal tekib reaalne oht saada koheldud ebainimlikult või alandavalt selle artikli tähenduses, kui ta antakse üle liikmesriigile, mille puhul on tõsiselt alust arvata, et selle varjupaigamenetluses ja taotlejate vastuvõtutingimustes on süsteemsed vead. Järelikult on liikmesriigid selles artiklis ette nähtud keeldu arvestades kohustatud mitte teostama Dublini süsteemi raames üleandmise liikmesriigile, kui neile ei saa olla teadmata, et selles riigis esinevaid sellised vead.
- 61 Dublini III määruse põhjendusest 9 nähtub, et liidu seadusandja on arvestanud ka Dublini süsteemi mõju varjupaigataotlejate põhiõigustele. Sellest nähtub veel, et liidu seadusandja soovis nimetatud määruse vastuvõtmisega teha kogemuste põhjal vajalikke muudatusi mitte üksnes selle süsteemi enese tõhususe, vaid ka selle süsteemi alusel varjupaigataotlejatele pakutavat kaitse parandamiseks.
- 62 Euroopa Kohus on ka juba nentunud, et varjupaigataotlejatele antud õiguste seisukohalt erineb Dublini III määrus olulistest küsimustes Dublini II määrusest (vt selle kohta kohtuotsus, 7.6.2016, Ghezelbash, C-63/15, EU:C:2016:409, punkt 34).
- 63 Mis puudutab neile antud põhiõigusi, siis lisaks sellele, et Dublini III määruse artikli 3 lõikesse 2 kodifitseeriti käesoleva kohtuotsuse punktis 60 viidatud 21. detsembri 2011. aasta kohtuotsuses N. S. jt (C-411/10 ja C-493/10, EU:C:2011:865) välja töötatud kohtupraktika, pidas liidu seadusandja vajalikuks rõhutada selle määruse põhjendustes 32 ja 39, et liikmesriigid on määruse kohaldamisel seotud Euroopa Inimõiguste Kohtu praktika ja harta artikliga 4.
- 64 Mis puudutab konkreetselt üleandmisotsuseid, siis liidu seadusandja on esiteks kindlustanud nende seaduslikkuse tagatistega, andes asjaomasele varjupaigataotlejale Dublini III määruse artiklis 27 eelkõige õiguse kasutada selle otsuse vaidlustamisel kohtus tõhusat õiguskaitsevahendit, mis hõlmab nii asjaolude hindamist kui ka selle otsuse aluseks olevaid õigusnorme. Teiseks on ta selle määruse artiklis 29 kindlaks määranud üleandmise menetluse detailsemalt, kui ta tegi Dublini II määruses.
- 65 Kõikidest eeltoodud kaalutlustest nähtub, et varjupaigataotlejat võib Dublini III määruse raames üle anda ainult tingimustel, mille puhul on välistatud, et sellise üleandmisega kaasneb asjaomasele isikule reaalne oht saada koheldud ebainimlikult või alandavalt harta artikli 4 tähenduses.
- 66 Siinkohal ei ole võimalik automaatselt välistada, et varjupaigataotleja eriti halba tervislikku seisundit arvestades võib tema üleandmisega Dublini III määruse alusel kaasneda selline oht.
- 67 Nimelt tuleb meenutada, et harta artiklis 4 ette nähtud ebainimliku või alandava kohtlemise keeld vastab EIÕK artiklis 3 toodud keelule ja seetõttu on selle tähendus ja ulatus vastavalt harta artikli 52 lõikele 3 samad, mis talle on antud konventsioonis.

- 68 Samas nähtub Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikast EIÕK artikli 3 kohta, mida tuleb arvesse võtta harta artikli 4 tõlgendamisel (vt selle kohta kohtuotsus, 21.12.2011, N. S. jt, C-411/10 ja C-493/10, EU:C:2011:865N.S, punktid 87–91), et kannatus, mida põhjustab loomulikult tekkinud haigus, olgu see füüsiline või vaimne, võib kuuluda EIÕK artikli 3 kohaldamisalasse, kui seda suurendab või võib suurendada kohtlemine, mis on tingitud kinnipidamistingimustest, väljasaatmisest või muudest meetmetest, mille eest võib vastutavaks pidada ametiasutusi, ja seda tingimusel, et seotud kannatused ületavad teatud selles artiklis nõutud raskusastet (vt selle kohta Euroopa Inimõiguste Kohus, 13.12.2016, Paposhvili vs. Belgia, CE:ECHR:2016:1213JUD004173810, punktid 174 ja 175).
- 69 Arvestades harta artikli 4 üldist ja absoluutset iseloomu, on need põhimõttelised kaalutlused asjakohased ka Dublini süsteemi raames.
- 70 Selle kohta tuleb seoses vastuvõtutingimustega ja vastutavas liikmesriigis olemasoleva arstiabiga rõhutada, et liikmesriigid, kelle suhtes on siduv vastuvõtutingimuste direktiiv ja kelle hulgas on ka Horvaatia Vabariik, peavad osutama Dublini III määruse raames toimivas menetluses selle direktiivi artiklite 17–19 kohaselt varjupaigataotlejatele vajalikke tervishoiuteenuseid ja andma vajalikku arstiabi, mis hõlmavad vähemalt vältimatut abi ning haiguste ja raskete vaimsete häirete põhiravi. Sellistel asjaoludel, ja kooskõlas liikmesriikide vastastikuse usaldusega, esineb tugev eeldus, et varjupaigataotlejatele liikmesriikides osutatav ravi on nõuetekohane (vt analoogia alusel kohtuotsus, 21.12.2011, N. S. jt, C-411/10 ja C-493/10, EU:C:2011:865, punktid 78, 80 ja 100–105).
- 71 Käesolevas asjas ei nähtu eelotsusetaotlusest ega toimiku materjalidest, et oleks piisavalt alust arvata, et Horvaatias on varjupaigataotluse läbivaatamise menetluses ja taotlejate vastuvõtutingimustes süsteemsed vead, mis puudutavad eelkõige juurdepääsu arstiabile; seda ei ole vaidlustanud ka põhikohtuasja kaebajad. Eelotsusetaotlusest nähtub hoopis, et muu hulgas on Horvaatia Vabariigis Kutina linnas haavatavatele isikutele mõeldud vastuvõtukeskus, kus neil on võimalik saada arstiabi ja kriitilises olukorras on neil võimalik pöörduda kohalikku või Zagrebi haiglasse. Ka kinnitasid Horvaatia ametivõimud Sloveenia ametiasutustele, et põhikohtuasja kaebajatele tagatakse vajalik ravi.
- 72 Kuigi on võimalik, et teatud ägedate ja spetsiifiliste haiguste puhul on sobiv arstiabi kättesaadav üksnes teatud liikmesriikides (vt analoogia alusel kohtuotsus, 5.6.2014, I, C-255/13, EU:C:2014:1291, punktid 56 ja 57), siis põhikohtuasja kaebajad ei ole väitnud, et see oleks nii nende puhul.
- 73 Siiski ei ole välistatud, et sellise varjupaigataotleja üleandmine, kelle tervislik seisund on eriti halb, võib kujutada endast talle reaalselt ohtu saada koheldud ebainimlikult või alandavalt harta artikli 4 tähenduses, ning seda sõltumata tema vastuvõtu tingimustest taotluse läbivaatamise eest vastutavas liikmesriigis ja seal pakutavast arstiabist.
- 74 Seega tuleb nentida, et olukorras, kus sellise varjupaigataotleja üleandmisega, kellel on eriti raske psüühiline või füüsiline haigus, kaasneb reaalne ja tõendatud oht asjaomase isiku tervise tõsiseks ja parandamatuks kahjustamiseks, kujutab see üleandmine endast ebainimlikku ja alandavat kohtlemist selle artikli tähenduses.
- 75 Järelikult, kui varjupaigataotleja toob esile, eelkõige sellise tõhusa õiguskaitsevahendi raames, mille talle annab Dublini III määruse artikkel 27, objektiivsed asjaolud, näiteks esitab enda kohta arstitõendid, mis tõendavad tema tervisliku seisundi erilist tõsidust ja tõsiseid ja parandamatuid tagajärgi, mis võivad tema tervisele kaasneda üleandmisega, siis ei saa asjaomase liikmesriigi ametiasutused, sealhulgas selle kohtud, neid asjaolusid ignoreerida. Nad peavad hoopis hindama selliste tagajärgede tekkimise riski, kui nad otsustavad asjaomase isiku üle anda, ning kohus peab hindama üleandmisotsuse seaduslikkust, kuivõrd sellise otsuse täitmisega võib kaasneda isiku ebainimlik või alandav kohtlemine (vt analoogia alusel kohtuotsus, 5.4.2016, Aranyosi ja Căldăraru, C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, punkt 88).

- 76 Järelikult peavad need ametiasutused kõrvaldama igasugused tõsised kahtlused seoses sellega, et üleandmine võib mõjutada asjaomase isiku tervislikku seisundit. Eriti kui on tegemist raske psüühilise haigusega, ei saa piirduda üksnes nende tagajärgedega, mis võivad olla asjaomase isiku füüsilisel transpordil ühest liikmesriigist teise, vaid arvesse tuleb võtta kõiki selle transpordiga kaasnevaid tõsiseid ja parandamatuid tagajärgi.
- 77 Seejuures peavad selle liikmesriigi ametiasutused kontrollima, kas asjaomase isiku tervislikku seisundit saab sobivalt ja piisavalt kaitsta Dublini III määruses nimetatud ennetavaid meetmeid võttes, ja kui see on nii, tuleb neid meetmeid kasutada.
- 78 Nimelt nähtub Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikast, et EIÕK artikkel 3 ei kohusta osalisriiki põhimõtteliselt loobuma isiku tagasisaatmisest või väljasaatmisest, kui isik on võimeline reisima ja tingimusel, et võetakse vajalikud, sobivad ja tema seisundit arvestavad meetmed (vt selle kohta Euroopa Inimõiguste Kohus, 4.7.2006, Karim vs. Rootsi, CE:ECHR:2006:0704DEC002417105, punkt 2, ja 30.4.2013, Kochieva jt vs. Rootsi, CE:ECHR:2013:0430DEC007520312, punkt 35).
- 79 Seoses täpsemalt asjaoludega, kus varjupaigataotleja psüühilised probleemid tekitavad kalduvust enesetapule, on Euroopa Inimõiguste Kohus mitu korda otsustanud, et asjaolu, et isik, kelle tagasisaatmine on otsustatud, ähvardab teha enesetapu, ei kohusta osalisriiki loobuma nimetatud meetme elluviimisest, kui ta võtab konkreetseid meetmeid enesetapu takistamiseks (vt Euroopa Inimõiguste Kohus, 7.10.2004, Dragan jt vs. Saksamaa, CE:ECHR:2004:1007DEC003374303, punkt 1; 4.7.2006, Karim vs. Rootsi, CE:ECHR:2006:0704DEC002417105, punkt 2, ja 30.4.2013, Kochieva jt vs. Rootsi, CE:ECHR:2013:0430DEC007520312, punkt 34).
- 80 Ennetavate meetmete kohta tuleb rõhutada, et liikmesriik, kes peab teostama üleandmise, võib teha vastutava liikmesriigiga koostööd rakendusmääruse artikli 8 tähenduses, tagamaks, et varjupaigataotleja saab arstiabi nii üleandmise ajal kui ka pärast seda.
- 81 Üleandev liikmesriik peab saama korraldada üleandmise nii, et asjaomast varjupaigataotlejat saadab transpordi ajal sobiv meditsiinitöötaja, kelle käsutuses on vajalikud asjad, ressursid ja ravimid, et ennetada igasugust tervise halvenemist või vägivalda isiku poolt tema enda või kolmandate isikute suhtes.
- 82 See liikmesriik peab saama ka veenduda, et asjaomane varjupaigataotleja saab arstiabi ka pärast vastutavas liikmesriiki jõudmist. Selle kohta tuleb meenutada, et Dublini III määruse artiklid 31 ja 32 panevad üleandmist teostavale liikmesriigile kohustuse edastada vastutavale liikmesriigile teavet varjupaigataotleja tervise kohta, mis võimaldavad sellel liikmesriigil pakkuda talle vältimatut arstiabi, mis on vajalik nimetatud isiku eluliste huvide kaitsmiseks.
- 83 Rakendusmääruse VI lisas sisalduvat tüüpvormi ja selle määruse IX lisas toodud ühist tervisetõendit võib seega kasutada vastutava liikmesriigi teavitamiseks sellest, et asjaomane varjupaigataotleja vajab saabumisel arstiabi ning sinna saab kirja panna olulisemad aspektid tema haiguse ja tulevikus vajatava arstiabi kohta. Sellisel juhul tuleb nimetatud teave edastada mõistliku aja jooksul enne üleandmist, et vastutaval liikmesriigil oleks piisavalt aega vajalike meetmete võtmiseks. Üleandev liikmesriik võib saada ka vastutavalt liikmesriigilt kinnituse selle kohta, et vajalik arstiabi on juba saabumisest alates kättesaadav.
- 84 Kui pädev kohus leiab, et ennetavad meetmed on piisavad, et välistada asjaomase varjupaigataotleja üleandmisel igasugune ebainimliku või alandava kohtlemise reaalne oht, siis peab see kohus võtma vajalikud meetmed, et tagada ennetavate meetmete rakendamine palve esitanud liikmesriigi ametiasutuste poolt enne asjaomase isiku üleandmist. Vajaduse korral tuleb isiku tervislikku seisundit enne üleandmist uuesti hinnata.

- 85 Kui aga seetõttu, et varjupaigataotleja haigus on eriti tõsine, ei piisa selliste ennetavate meetmete võtmisest kindlustamiseks, et isiku üleandmisega ei kaasne ohtu tema tervise tõsiseks ja parandamatuks halvenemiseks, peavad asjaomase liikmesriigi ametiasutused peatama selle isiku üleandmise ja tegema seda seniks, kuni tema seisund võimaldab üleandmist.
- 86 Selle kohta tuleb meenutada, et Dublini III määruse artikli 29 lõike 1 kohaselt annab palve esitanud liikmesriik taotleja vastutavale liikmesriigile üle „esimesel võimalusel“. Samuti nähtub rakendusmääruse artiklist 9, et varjupaigataotleja halb tervis ongi selline „füüsiline põhjus“, mis õigustab üleandmise edasilükkamist.
- 87 Kui varjupaigataotleja tervis ei võimalda tema üleandmist, peab palve esitanud liikmesriik viidatud sätte järgi viivitamata teavitama vastutavat liikmesriiki üleandmise edasilükkamisest, mis on tingitud taotleja seisundist.
- 88 Kui on näha, et varjupaigataotleja tervis lähiajal ei parane või et menetluse pikaajaline peatamine võib halvendada selle isiku seisundit, võib palve esitanud liikmesriik otsustada ise tema taotluse läbi vaadata, vastavalt „kaalutusõigust käsitlevale sättele“, mis on ette nähtud Dublini III määruse artikli 17 lõikes 1 (vt selle kohta kohtuotsus, 30.5.2013, Halaf, C-528/11, EU:C:2013:342, punkt 38). Siiski ei ole võimalik seda sätet koostoimes harta artikliga 4 tõlgendada nii, et sellises olukorras nagu põhikohtuasjas tähendab see liikmesriigile kohustust seda sätet kohaldada.
- 89 Igatahes on juhul, kui asjaomase varjupaigataotleja seisund ei võimalda palve esitanud liikmesriigil teda üle anda enne Dublini III määruse artikli 29 lõikes 1 ette nähtud kuuekuulist tähtaega, vastutav liikmesriik vabastatud kohustusest asjaomane isik vastu võtta ja vastutus läheb selle artikli lõike 2 kohaselt seega üle esimesele liikmesriigile.
- 90 Eelotsusetaotluse esitanud kohus peab põhikohtuasjas kontrollima, kas C. K. tervis on nii halb, et esineb tõsine kahtlus, et üleandmisega kaasneb talle reaalne oht saada koheldud ebainimlikult või alandavalt harta artikli 4 tähenduses. Kui see on nii, peab ta need kahtlused kõrvaldama, veendudes, et enne C. K. üleandmist võetakse käesoleva kohtuotsuse punktides 81–83 viidatud ennetavad meetmed või vajaduse korral peatatakse isiku üleandmine, kuni tema seisund üleandmist võimaldab.
- 91 Sellises olukorras ei ole põhjendatud komisjoni argument, mille kohaselt tuleneb Dublini III määruse artikli 3 lõikest 2, et üksnes vastutavas liikmesriigis esinevad süsteemsed vead mõjutavad kohustust varjupaigataotleja sellele liikmesriigile üle anda.
- 92 Selle sätte sõnastuses ei viita miski sellele, et liidu seadusandja soovis ette näha peale süsteemsete vigade mingi muu asjaolu, mis takistaks igal juhul varjupaigataotleja üleandmist asjaomasele liikmesriigile. Nimetatud sätet ei saa seega tõlgendada nii, et selles on välistatud, et kaalutlused, mis on seotud reaalse ja tõendatud ohuga saada koheldud ebainimlikult või alandavalt harta artikli 4 tähenduses, võivad sellisel erandjuhul nagu põhikohtuasjas mõjutada konkreetse varjupaigataotleja üleandmist.
- 93 Ka ei oleks selline arusaam Dublini III määruse artikli 3 lõikest 2 esiteks kooskõlas harta artikli 4 üldise iseloomuga, mis keelab ebainimliku või alandava kohtlemise igasugusel moel. Teiseks oleks selle keelu absoluutse iseloomuga ilmselgelt vastuolus, kui liikmesriigid võiksid jätta tähelepanuta varjupaigataotleja ebainimliku või alandava kohtlemise reaalse ja tõendatud ohu väitega, et see ei tulene vastutavas liikmesriigis esinevatest süsteemsetest vigadest.
- 94 Samamoodi ei ole käesolevas kohtuotsuses harta artiklile 4 antud tõlgendus vastuolus 10. detsembri 2013. aasta kohtuotsusega Abdullahi (C-394/12, EU:C:2013:813, punkt 60), milles Euroopa Kohus otsustas seoses Dublini II määrusega sisuliselt, et sellistel asjaoludel nagu kohtuasjas, mis on selle kohtuotsuse aluseks, saab varjupaigataotleja enda üleandmisele vastu vaielda üksnes vastutavas liikmesriigis esinevatele süstemaatilistele vigadele tuginedes. Nimelt erinevalt asjaolust, et Euroopa

Kohus otsustas, nagu on meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 62, et varjupaigataotlejatele antud õiguste osas erineb Dublini III määrus olulistest küsimustes Dublini II määrusest, tuleb meenutada, et see kohtuotsus tehti kohtuasjas, milles kodanik ei olnud Euroopa Kohtus tuginenud eriliste asjaoludele, mis näitaksid, et tema üleandmine oleks iseenesest vastuolus harta artikliga 4. Euroopa Kohus viitas seega üksnes enda varasemale 21. detsembri 2011. aasta kohtuotsusele N. S. jt (C-411/10 ja C-493/10, EU:C:2011:865), mis puudutas võimatust üle anda varjupaigataotleja liikmesriigile, mille varjupaigamenetluses või vastuvõtutingimustes on süsteemsed vead.

- 95 Lõpuks on selline tõlgendus täielikult kooskõlas ka vastastikuse tunnustamise põhimõttega, sest ilma et see mõjutaks igas liikmesriigis põhiõiguste järgimise eeldust, tagab see, et selliseid erakorralisi asjaolusid, nagu neid on kirjeldatud käesolevas kohtuotsuses, võetakse liikmesriikides nõuetekohaselt arvesse. Pealegi kui liikmesriik annab varjupaigataotleja sellises olukorras üle, ei ole sellega kaasnev ebainimlik või alandav kohtlemine ei otseselt ega kaudselt omistatav vastutava liikmesriigi ametiasutustele, vaid üksnes esimesele liikmesriigile.
- 96 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb teisele kuni neljandale eelotsuse küsimusele vastata, et harta artiklit 4 tuleb tõlgendada nii, et:
- isegi kui puudub piisav alus arvata, et varjupaigataotluse läbivaatamise eest vastutavas liikmesriigis on süsteemsed vead, võib varjupaigataotlejat Dublini III määruse raames üle anda ainult tingimustel, mille puhul on välistatud, et sellise üleandmisega kaasneb asjaomasele isikule reaalne ja tõendatud oht saada koheldud ebainimlikult või alandavalt selle artikli tähenduses;
  - olukorras, kus sellise varjupaigataotleja üleandmisega, kellel on eriti raske psüühiline või füüsiline haigus, kaasneb reaalne ja tõendatud oht asjaomase isiku tervise tõsiseks ja parandamatuks kahjustamiseks, kujutab see üleandmine endast ebainimlikku ja alandavat kohtlemist selle artikli tähenduses;
  - enne üleandmise teostamist peavad liikmesriigi ametiasutused ja vajaduse korral ka selle liikmesriigi kohtud, kõrvaldama igasugused tõsised kahtlused seoses sellega, et üleandmine võib mõjutada asjaomase isiku tervislikku seisundit, võttes ennetavaid meetmeid, et üleandmine toimuks tingimustel, mis võimaldavad asjaomase isiku tervislikku seisundit sobival ja piisavalt kaitsta. Kui aga seetõttu, et varjupaigataotleja haigus on eriti tõsine, ei piisa selliste ennetavate meetmete võtmisest kindlustamiseks, et isiku üleandmisega ei kaasne ohtu tema tervise tõsiseks ja parandamatuks halvenemiseks, peavad asjaomase liikmesriigi ametiasutused peatama asjaomase isiku üleandmise ja tegema seda seniks, kuni tema seisund võimaldab üleandmist, ja
  - kui on näha, et varjupaigataotleja tervis lähiajal ei parane või et menetluse pikaajaline peatamine võib halvendada selle isiku seisundit, võib palve esitanud liikmesriik otsustada ise tema taotluse läbi vaadata „kaalutlusõigust käsitleva sätte“ kohaselt, mis on ette nähtud Dublini III määruse artikli 17 lõikes 1.
- 97 Selle määruse artikli 17 lõiget 1 ei saa koostoimes harta artikliga 4 tõlgendada nii, et selle järgi on liikmesriik kohustatud sellistel asjaoludel nagu põhikohtuasjas seda sätet kohaldama.

Kohtukulud

- 98 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamise seotud kulud, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (viies koda) otsustab:

1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta määruse (EL) nr 604/2013, millega kehtestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku esitatud rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest, artikli 17 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et küsimus selles sättes ette nähtud „kaalutusõigust käsitleva sätte“ kohaldamise kohta liikmesriigi poolt ei kuulu ainult siseriikliku õiguse kohaldamisalasse ega sõltu asjaomase liikmesriigi konstitutsioonikohtu antud tõlgendusest, vaid tegemist on liidu õiguse tõlgendamise küsimusega ELTL artikli 267 tähenduses.

2. Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklit 4 tuleb tõlgendada nii, et:

- isegi kui puudub piisav alus arvata, et varjupaigataotluse läbivaatamise eest vastutavas liikmesriigis on süsteemsed vead, võib varjupaigataotlejat määruse nr 604/2013 raames üle anda ainult tingimustel, mille puhul on välistatud, et sellise üleandmisega kaasneb asjaomasele isikule reaalne ja tõendatud oht saada koheldud ebainimlikult või alandavalt selle artikli tähenduses;
- olukorras, kus sellise varjupaigataotleja üleandmisega, kellel on eriti raske psüühiline või füüsiline haigus, kaasneb reaalne ja tõendatud oht asjaomase isiku tervise tõsiseks ja parandamatuks kahjustamiseks, kujutab see üleandmine endast ebainimlikku ja alandavat kohtlemist selle artikli tähenduses;
- enne üleandmise teostamist peavad liikmesriigi ametiasutused, ja vajaduse korral ka selle liikmesriigi kohtud, kõrvaldama igasugused tõsised kahtlused seoses sellega, et üleandmine võib mõjutada asjaomase isiku tervislikku seisundit, võttes ennetavaid meetmeid selleks, et üleandmine toimuks tingimustel, mis võimaldavad asjaomase isiku tervislikku seisundit sobivalt ja piisavalt kaitsta. Kui aga seetõttu, et varjupaigataotleja haigus on eriti tõsine, ei piisa selliste ennetavate meetmete võtmisest kindlustamiseks, et isiku üleandmisega ei kaasne ohtu tema tervise tõsiseks ja parandamatuks halvenemiseks, peavad asjaomase liikmesriigi ametiasutused peatama asjaomase isiku üleandmise ja tegema seda seniks, kuni tema seisund võimaldab üleandmist, ja
- kui on näha, et varjupaigataotleja tervis lähiajal ei parane või et menetluse pikaajaline peatamine võib halvendada selle isiku seisundit, võib palve esitanud liikmesriik otsustada ise tema taotluse läbi vaadata, vastavalt „kaalutusõigust käsitlevale sättele“, mis on ette nähtud määruse nr 604/2013 artikli 17 lõikes 1.

Määruse nr 604/2013 artikli 17 lõiget 1 ei saa koostoides Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 4 tõlgendada nii, et selle järgi on liikmesriik kohustatud sellistel asjaoludel nagu põhikohtuasjas seda sätet kohaldama.

Allkirjad